

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT

GEWONE ZITTING 2008-2009

2 FEBRUARI 2009

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

houdende instemming met :

het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten vna personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007

Memorie van toelichting

I. HISTORIEK

In de jaren vijftig hechten de organen van de Verenigde Naties hun goedkeuring aan een aantal resoluties die gebaseerd zijn op handicappreventie en op de revalidatie van personen met een handicap.

In 1971 verleent de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties haar goedkeuring aan een Verklaring inzake de rechten van mentaal gehandicapten en in 1975 aan een Verklaring inzake personen met een handicap.

In de jaren 1980 worden geleidelijk de krijtlijnen uitgetekend van een leefmodel ten behoeve van personen met een handicap dat eerder op hun rechten dan op hun bescherming is toegespitst.

Het jaar 1981 wordt door de Algemene Vergadering uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van Personen met een Handicap. Daarnaast hecht de Algemene Vergadering in het decennium van de personen met een handicap (1983-1992) haar goedkeuring aan een resolutie die betrekking heeft op een « Wereldactieprogramma voor personen met een handicap ». Dit programma legt de nadruk op de gelijkheid van valide personen en personen met een handicap, zowel wat de rechten als de plichten betreft.

PARLEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 2008-2009

2 FEVRIER 2009

PROJET D'ORDONNANCE

portant assentiment à :

la Convention relative aux droits des personnes handicapées et au Protocole facultatif se rapportant à la Convention relative aux droits des personnes handicapées, signés à New York le 30 mars 2007

Exposé des motifs

I. HISTORIQUE

Dans les années cinquante, les organes des Nations Unies ont adopté plusieurs résolutions fondées sur la prévention du handicap et la réadaptation des personnes handicapées.

Deux Déclarations ont été adoptées par l'Assemblée générale des Nations Unies en 1971 et en 1975, l'une relative aux droits du déficient mental et l'autre aux personnes handicapées.

Dans les années 1980, se dégagent progressivement les contours d'une recherche d'un modèle de vie des personnes handicapées axé davantage sur les droits de ces personnes que sur leur protection.

En 1981, l'Assemblée générale proclame l'Année internationale des personnes handicapées et, dans le cadre de la décennie qui leur est réservée (1983-1992), elle adopte une résolution qui porte sur « un Programme d'Action mondial concernant les personnes handicapées ». Ce programme met l'accent sur l'égalité entre les personnes valides et invalides tant en termes d'obligations que de droits.

Als gevolg van het uitblijven van een consensus over deze kwestie binnen de Algemene Vergadering, komt de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties met de aanbeveling een ontwerp van een andersoortig internationaal instrument op te stellen.

Aan deze aanbeveling wordt gevolg gegeven in de vorm van de VN-Standaardregels voor gelijke kansen voor personen met een handicap die op 20 december 1993 door de Algemene Vergadering worden aangenomen. Deze Standaardregels zijn geenszins afdwingbaar ten aanzien van de Staten, maar ze bevatten tal van richtsnoeren voor het opstellen en uitvoeren van programma's en beleidsmaatregelen ten gunste van personen met een handicap.

De jaren negentig vormen de achtergrond voor tal van grootse evenementen in de vorm van topbijeenkomsten of internationale conferenties onder auspiciën van de Verenigde Naties die de internationale gemeenschap sensibiliseert.

In december 2001 dient de Mexicaanse Regering officieel een ontwerp van resolutie in tijdens de 56ste zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om een verdrag inzake de rechten van personen met een handicap ter studie voor te leggen. Daarnaast beoogt het ontwerp van resolutie eveneens de onmiddellijke oprichting van een ad-hoccomité dat als opdracht heeft « voorstellen te onderzoeken, met als doel het opstellen van een alomvattend en integraal verdrag ter bevordering en bescherming van de rechten en de waardigheid van personen met een handicap ».

Verzekerd van de steun van haar derde Commissie die bevoegd is voor sociale vraagstukken en de rechten van de mens, hecht de Algemene Vergadering bij consensus goedkeuring aan resolutie 56/168. Dat is het sein voor het ad-hoccomité om zijn werkzaamheden aan te vatten. De werkzaamheden zullen vijf jaar in beslag nemen.

Pas op de laatste en achtste sessie bereikt het ad-hoccomité een compromis over een aantal wezenlijke punten zoals het toezichtmechanisme, het protocol, de internationale samenwerking en een aantal andere gevoelige punten zoals de omschrijving van begrippen zoals : handicap, risicovolle situaties, gezin, handelingsbekwaamheid, gezondheid, eerbiediging van de lichamelijke en geestelijke integriteit.

Naar aanleiding van de definitieve goedkeuring op 25 augustus 2006 van het ontwerpverdrag en -protocol, beslist het ad-hoccomité een redactiegroep met een onbeperkt aantal deelnemers in het leven te roepen. De redactiegroep heeft als taak erop toe te zien dat in de hele tekst van het ontwerpverdrag dezelfde terminologie wordt gehanteerd en dat de versies die worden opgesteld in de officiële talen van de Verenigde Naties op elkaar zijn afgestemd. Daarnaast brengt de redactiegroep bij het ad-hoccomité verslag uit over zijn bevindingen om het ontwerpverdrag ter goedkeuring voor te leggen aan de Algemene Vergadering.

L'absence d'un consensus sur cette question au sein de l'Assemblée générale a amené le Conseil économique et social des Nations Unies à recommander la rédaction d'un projet d'instrument international d'un type différent.

La mise en œuvre de cette recommandation se matérialise par l'établissement, à la suite de leur adoption par l'Assemblée générale le 20 décembre 1993, des Règles des Nations Unies pour l'égalisation des chances des handicapés. Ces Règles, qui sont dépourvues de toute forme contraignante pour les Etats, constituent autant de lignes directrices pour l'élaboration et la mise en œuvre de programmes et de politiques en faveur des personnes handicapées.

Les années nonante sont riches en manifestations de grande envergure qui, sous la forme de sommets ou de conférences internationales sous l'égide des Nations Unies, sensibilisent la communauté internationale.

En décembre 2001, au cours de la 56ème session de l'Assemblée générale des Nations Unies, le Gouvernement mexicain introduit officiellement un projet de résolution visant la mise à l'étude d'une convention sur les droits de l'homme des personnes handicapées et la constitution immédiate d'un comité ad hoc ayant pour mandat « d'examiner des propositions en vue d'élaborer une convention internationale globale et intégrée pour la promotion et la protection des droits et de la dignité des personnes handicapées ».

Fort de l'appui de sa troisième Commission, compétente pour les questions sociales et les droits de l'homme, l'Assemblée générale adopte, sans vote, la résolution 56/168. Cela marque le départ des travaux de ce comité, qui s'étaleront sur cinq années.

Ce n'est qu'au cours de la dernière et huitième session du comité ad hoc que des compromis sont arrêtés sur des questions essentielles à l'exemple du mécanisme de contrôle, du protocole, de la coopération internationale et sur d'autres qualifiées de sensibles comme la définition du handicap, des situations de risque, de la famille, de la capacité légale, de la santé et du respect de l'intégrité physique et mentale.

Suite à l'adoption finale, le 25 août 2006, du projet de convention et du projet de protocole facultatif, le comité ad hoc décide de créer un groupe de rédaction à composition non limitée chargé d'assurer l'uniformité de la terminologie employée dans tout le texte du projet de convention et d'harmoniser les versions établies dans les langues officielles des Nations Unies. Par ailleurs, le groupe de rédaction rend compte des résultats de ses travaux au comité ad hoc en vue de soumettre le projet de convention à l'adoption de l'Assemblée générale.

Wanneer na een aantal vergaderingen van de redactie-groep, de definitieve versie van het ontwerp van het verdrag en het facultatief protocol kan worden voltooid, worden deze door de Algemene Vergadering op 13 december 2006 goedgekeurd en op een officiële plechtigheid die op 30 maart 2007 plaatsheeft, opgesteld voor ondertekening door de Staten. Net zoals 81 andere lidstaten van de Verenigde Naties ondertekent België op voornoemde datum het Verdrag. België ondertekent, net als 43 andere Lidstaten van de Verenigde Naties, ook het Facultatieve Protocol.

Op 30 maart 2007 ondertekent ook de Europese Gemeenschap het Verdrag. Het is de eerste maal dat de Europese Gemeenschap een VN-Verdrag inzake mensenrechten heeft ondertekend. Tot op heden is de Europese Gemeenschap nog niet overgegaan tot bekrachtiging.

II. BESPREKING VAN DE INHOUD VAN HET VERDRAG

a) Preambule

In de preambule van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap wordt een opsomming gegeven van en gewezen op de bijdragen van de belangrijkste juridische instrumenten van de Verenigde Naties die de menselijke waardigheid en de bescherming van de rechten van de mens bevorderen.

In de preambule wordt verder het belang erkend van de in andere instrumenten gegeven beleidsrichtlijnen, zoals het Wereldactieplan met betrekking tot personen met een handicap en de Standaardregels voor het bevorderen van gelijke kansen voor personen met een handicap.

Ook de evolutie van het begrip handicap wordt erkend en de tekst benadrukt tevens het belang van de integratie van aan handicap gerelateerde vraagstukken in het beleid als integraal onderdeel van de relevante strategieën voor duurzame ontwikkeling.

De mensenrechten van alle personen met een handicap, met inbegrip van hen die intensievere ondersteuning behoeven, moeten worden bevorderd en beschermd. Ook wijst men op het belang van internationale samenwerking ter verbetering van hun levensomstandigheden, met name voor de meeste personen met een handicap.

De preambule verwijst naar de bestaande en potentiële bijdragen van personen met een handicap aan het algemeen welzijn van de gemeenschap en naar het belang dat deze personen hechten aan individuele autonomie, onafhankelijkheid en de vrijheid om hun eigen keuzes te maken, evenals naar hun actieve betrokkenheid bij de besluitvormingsprocessen, met name over onderwerpen die hen aangaan.

La finalisation, à l'issue de plusieurs réunions du groupe de rédaction, de la version définitive du projet de traité et du projet de protocole facultatif permet à l'Assemblée générale de les adopter le 19 décembre 2006 et de l'ouvrir à la signature des Etats lors d'une cérémonie officielle organisée le 30 mars 2007. La Belgique procède à cette date à la signature de la Convention, comme 81 autres Etats membres des Nations Unies, et du Protocole facultatif, comme 43 autres Etats membres des Nations Unies.

La Communauté européenne a procédé, le 30 mars 2007, à la signature de la Convention. C'est la première fois que la Communauté européenne a signé une Convention des Nations Unies dans le domaine des droits de l'homme. Jusqu'à présent, la Communauté européenne n'a pas encore ratifié.

II. PRÉSENTATION DU CONTENU DE LA CONVENTION

a) Préambule

Le préambule de la Convention sur les droits des personnes handicapées énumère et rappelle l'apport des principaux instruments juridiques des Nations Unies à la promotion de la dignité humaine et à la protection des droits de l'homme.

Il reconnaît également l'importance des lignes directrices issues d'autres instruments comme le Programme d'Action mondial concernant les personnes handicapées ainsi que les Règles des Nations Unies pour l'égalisation des chances des handicapés.

Par ailleurs, il reconnaît l'évolution du concept du handicap et accorde de l'importance à l'intégration de la condition des personnes handicapées dans les stratégies pertinentes de développement durable.

La nécessité de promouvoir et de protéger les droits de l'homme de toutes les personnes handicapées, y compris celles qui nécessitent un accompagnement plus poussé, de même que l'importance de la coopération internationale pour l'amélioration de leurs conditions de vie, en particulier pour la grande majorité d'entre elles y sont mises en évidence.

Le préambule évoque les contributions utiles et potentielles des personnes handicapées au bien-être général de la communauté et l'importance que ces personnes accordent à leur autonomie, à leur indépendance, à la liberté de faire leur propre choix ainsi que leur participation active aux processus de prise de décision, en particulier dans les domaines qui les concernent.

b) Normatieve bepalingen (artikelen 1-33)*Artikel 1*
Doelstelling

Artikel 1 schetst de doelstellingen van het Verdrag, met name het bevorderen van de eerbiediging van de inherente waardigheid van personen met een handicap, en definieert personen met een handicap als « personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving ».

Artikel 2
Begripsomschrijvingen

Dit artikel bepaalt de betekenis en de reikwijdte van een aantal begrippen waar meermaals melding van wordt gemaakt in een aantal bepalingen van het Verdrag.

Artikel 3
Algemene beginselen

De beginselen die zijn opgenomen in artikel 3 hebben tot doel de interpretatie en de implementatie van de bepalingen van dit Verdrag te vergemakkelijken. Ze zijn afkomstig uit verschillende internationale juridische instrumenten inzake de rechten van de mens en uit de VN-Standaardregels betreffende de gelijke behandeling van personen met een handicap.

Artikel 4
Algemene verplichtingen

Dit artikel van het Verdrag is bijzonder belangrijk omdat het de aard en reikwijdte bepaalt van de internationale verbintenissen en de verplichtingen die de Staten op het tijdstip van de bekrachtiging van het Verdrag aangaan en op nationaal niveau dienen uit te voeren onder het toezicht van een internationaal toezichthoudend comité. De opzet, de status en de opdracht van dit comité zijn vastgelegd in het Verdrag en het Facultatief Protocol.

De tenuitvoerlegging van deze algemene verplichting die zowel de burgerrechten en politieke rechten als de economische, sociale en culturele rechten van alle categorieën van personen met een handicap omvatten, houdt in dat de Verdragsluitende Partijen een aantal maatregelen of gedragingen aannemen zoals omschreven onder de punten die deze paragraaf aanvullen.

Deze maatregelen behelzen de tenuitvoerlegging van de rechten die door het Verdrag worden erkend alsmede de wijziging en opheffing van teksten en praktijken die een

b) Dispositions normatives (articles 1-33)*Article 1er*
Objet

L'article 1er décrit les objectifs de la Convention, notamment la promotion du respect de la dignité intrinsèque des personnes handicapées et définit les personnes handicapées comme des « personnes qui présentent des incapacités physiques, mentales, intellectuelles ou sensorielles durables dont l'interaction avec diverses barrières peut faire obstacle à leur pleine et effective participation à la société sur la base de l'égalité avec les autres ».

Article 2
Définitions

Cet article a pour objet d'identifier le sens et la portée d'une série de concepts auxquels il est fait largement référence dans plusieurs dispositions de la Convention.

Article 3
Principes généraux

Les principes retenus dans l'article 3 ont pour objet de faciliter l'interprétation et la mise en œuvre des dispositions de la Convention. Ils émanent de divers instruments juridiques internationaux dans le domaine des droits de l'homme ainsi que des Règles des Nations Unies pour l'égalité des chances des personnes handicapées.

Article 4
Obligations générales

Cet article de la Convention revêt une importance toute particulière puisqu'il est sensé identifier la nature et la portée des engagements internationaux et des obligations auxquelles les Etats parties sont appelés à souscrire au moment de la ratification de la Convention et à mettre en œuvre au plan interne sous le contrôle d'un comité de surveillance international dont l'institution, le statut et la mission sont établis dans la Convention et dans le Protocole facultatif.

La mise en œuvre de cette obligation générale, qui couvre tant les droits civils et politiques que les droits économiques, sociaux et culturels de toutes les catégories de personnes handicapées, implique de la part des Etats parties qu'il prennent une série de mesures ou d'attitudes décrites dans les différents alinéas qui complètent ce paragraphe.

Ces mesures portent sur la mise en œuvre des droits reconnus par la Convention, sur la modification et l'abrogation de textes et de pratiques qui sont sources de discrimi-

bron van discriminatie zijn. Ze houden eveneens in dat de Staten een beleid voeren en programma's opzetten die rekening houden met de mensenrechten van personen met een handicap en dat ze zich onthouden van handelingen of praktijken die onverenigbaar zijn met het Verdrag.

Een ander paragraaf specificceert de verplichting van de Staat om te zorgen dat de overheidsorganisaties en -instellingen zich conform het non-discriminatiebeginsel gedragen.

Daarnaast bevat artikel 4 paragrafen die betrekking hebben op de concrete behoeften van personen met een handicap. De Staten worden ertoe aangespoord goederen, diensten en installaties te verstrekken, toegang te verlenen tot informatie en nieuwe technologieën en te voorzien in de opleiding van personen die werken met personen met een handicap.

Artikel 5
Gelijkheid en non-discriminatie

Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet : dit zijn universele rechten die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de rechten van de mens (artikel 7) en die worden gewaarborgd door de belangrijkste juridische instrumenten van de Verenigde Naties inzake de rechten van de mens.

Dat de opstellers van het Verdrag veel belang hechten aan het recht van personen met een handicap op bescherming tegen discriminatie, moge blijken uit de opneming van de begripsomschrijving van het non-discriminatiebeginsel (artikel 2) en uit de beslissing het non-discriminatiebeginsel in een afzonderlijk artikel te behandelen.

De formulering is verenigbaar met de Europese richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep en met het bepaalde in de Belgische wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, wat een omzetting naar de Belgische wetgeving is van deze richtlijn.

Artikel 6
Vrouwen met een handicap

Artikel 6, eerste lid, heeft betrekking op de meervoudige discriminatie van vrouwen en meisjes met een handicap. De Staten worden aangespoord om hen op voet van gelijkheid het volledige genot van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden te garanderen.

nation, sur l'adoption de politiques et de programmes qui prennent en compte les droits de l'homme de personnes handicapées ainsi que sur l'abstention d'actes et de pratiques incompatibles avec la Convention.

Un autre alinéa oblige l'Etat partie à veiller à ce que les pouvoirs publics et les institutions se comportent conformément au principe de la non-discrimination.

Cet article contient par ailleurs quatre alinéas qui visent les besoins concrets des personnes handicapées et qui incitent les Etats parties à fournir des biens, des services et des installations, à permettre l'accès à l'information et aux nouvelles technologies et à assurer la formation des personnes qui sont au contact des personnes handicapées.

Article 5
Égalité et non-discrimination

Toutes les personnes sont égales devant la loi et ont sans distinction droit à une protection égale par cette loi. Il s'agit de droits universels proclamés par la Déclaration Universelle des Droits de l'Homme (article 7) et garantis par les principaux instruments juridiques des Nations Unies dans le domaine des droits de l'homme.

L'importance attachée par les auteurs de la Convention au droit des personnes handicapées à la protection contre la discrimination est soulignée par l'inscription d'une définition du principe de non-discrimination à l'article 2 ainsi que par la rédaction d'un article séparé qui lui est consacré.

Cette formulation préserve la compatibilité de cette disposition avec la directive européenne 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail et avec les dispositions de la loi belge du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, qui en constitue la transposition en droit interne.

Article 6
Femmes handicapées

Le premier paragraphe de l'article 6 porte sur les multiples discriminations auxquelles sont exposées les femmes et les filles handicapées et incite les Etats à prendre « les mesures voulues pour leur permettre de jouir pleinement et dans des conditions d'égalité de tous les droits de l'homme et de toutes les libertés fondamentales ».

Artikel 6, tweede lid bepaalt dat de Staten alle passende maatregelen zullen nemen om de volledige ontwikkeling, positieverbetering en autonomie van vrouwen te waarborgen. Hierbij liet het ad-hoccomité zich leiden door de opmaak van artikel 3 van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, die werd aangepast aan personen met een handicap.

Het beginsel inzake de gelijkheid tussen man en vrouw wordt met name vermeld in artikel 3 van het Verdrag, dat handelt over de algemene beginselen.

Artikel 7

Kinderen met een handicap

Artikel 7 handelt over de toepassing van het non-discriminatiebeginsel tussen kinderen, enerzijds, en kinderen met een handicap, anderzijds, met betrekking tot het volle genot van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

Het artikel roept de Verdragsluitende Partijen op te waarborgen dat kinderen met een handicap het recht hebben vrijelijk blijk te geven van hun opvattingen over alle aangelegenheden die hen betreffen, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met hun leeftijd en ontwikkeling, conform artikel 12 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, en waarbij zij de ondersteuning krijgen die past bij hun handicap en leeftijd, om gebruik te maken van dat recht.

Artikel 8

Bewustmaking

Artikel 8 roept de Staten evenwel op om daadwerkelijke en passende maatregelen te nemen met het oog op een streefdoel waarvan de verwezenlijking belangrijk is voor het imago en de plaats van personen met een handicap in de samenleving.

In verband met de stereotypen en de vooroordelen ten aanzien van personen met een handicap, wordt in grote lijnen overeengekomen dat de Staten zich moeten inspannen om een einde te maken aan de sociaal-culturele gedragingen en de traditionele beeldvorming die de stereotiepe rollen van personen met een handicap verder in de hand werken. Ook dienen de Staten een algeheel kader te creëren dat de volledige uitoefening van de rechten van personen met een handicap ten goede komt en een open houding ten aanzien van deze personen stimuleert.

Artikel 9

Toegankelijkheid

Van bij de aanvang van de werkzaamheden hebben de opstellers van het Verdrag het toegankelijkheidsbeginsel

En disposant, au deuxième paragraphe de l'article 6, que les Etats parties prendrons « toutes mesures appropriées pour assurer le plein épanouissement, la promotion et l'autonomisation des femmes », le Comité ad hoc s'est inspiré de la formulation de l'article 3 de la Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes en l'adaptant aux personnes handicapées.

Le principe de l'égalité entre les hommes et les femmes est nommé mentionné dans l'article 3 de la Convention, qui est consacré aux principes généraux.

Article 7

Enfants handicapés

L'article 7 porte sur l'application du principe de non-discrimination entre les enfants et les enfants handicapés dans la pleine jouissance des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

L'article appelle les Etats parties à garantir à l'enfant handicapé le droit d'exprimer librement son opinion sur toute question qui l'intéresse, en tenant dûment compte de son âge et de son degré de maturité, conformément à l'article 12 de la Convention relative aux droits de l'enfant et en apportant une aide adaptée à son handicap et à son âge pour l'exercice de ce droit.

Article 8

Sensibilisation

L'article 8 incite les Etats parties à prendre des mesures effectives et appropriées pour atteindre un objectif dont la réalisation est importante pour l'image et la place des personnes handicapées dans la société.

Au sujet des stéréotypes et des préjugés à l'encontre des personnes handicapées, il est dans les grandes lignes convenu que les Etats doivent s'employer à éliminer les modes de comportement socioculturels et les schémas traditionnels qui perpétuent les rôles stéréotypés à l'égard de ces personnes et à créer un cadre global propre à la pleine réalisation de leurs droits tout en favorisant une attitude réceptive à leur rencontre.

Article 9

Accessibilité

Le principe de l'accessibilité a été considéré comme une priorité dès le début des travaux des auteurs de la Convention

als een prioriteit beschouwd. Het werd dan ook opgenomen in artikel 3 van het Verdrag dat handelt over de algemene beginselen.

De Staten dienen maatregelen te nemen om de leefomgeving toegankelijker te maken voor personen met een handicap. Dergelijke maatregelen behelzen het opstellen van normen en richtlijnen en het in overweging nemen van wetgeving om te zorgen voor toegankelijkheid van het leven in de maatschappij, zoals woningen, gebouwen, openbaar vervoer en andere vervoermiddelen, straten en andere openbare gebieden.

De tenuitvoerlegging van de maatregelen die door de Verdragsluitende Partijen op het gebied van de toegankelijkheid moeten worden genomen, zal wellicht met de grootste aandacht worden bestudeerd door het nog op te richten Comité voor de rechten van personen met een handicap voor de monitoring van de tenuitvoerlegging van het Verdrag. Dit comité heeft als taak de periodieke verslagen van de Verdragsluitende Partijen te bestuderen, meer bepaald over de tenuitvoerlegging op nationaal niveau van de bepalingen van het Verdrag.

Artikel 10
Recht op leven

In artikel 10 bevestigen de Verdragsluitende Partijen andermaal het inherente recht op leven en ze gaan de verbintenis aan alle noodzakelijke maatregelen te nemen om te waarborgen dat personen met een handicap dat recht op voet van gelijkheid met anderen ten volle kunnen genieten.

Artikel 11
Risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties

Artikel 11 rust op de regels van twee takken van het internationaal recht : de rechten van de mens en het internationaal humanitair recht. Dit artikel is ook ingegeven door de verplichting van de Staten die dit artikel onderschrijven, al de nodige maatregelen te nemen om de bescherming en veiligheid te garanderen van personen met een handicap in risicovolle situaties, met inbegrip van gewapende conflicten, humanitaire crises en natuurrampen.

Artikel 12
Gelijkheid voor de wet

Artikel 12 is zonder meer een sleutelartikel in het Verdrag. Het juridisch statuut van een persoon heeft immers een weerslag op de mate waarin sommige van de in het Verdrag opgesomde rechten kunnen genoten worden.

Het resultaat van de onderhandelingen weerspiegelt eveneens de geest van het Verdrag om in de mate van het

et a dès lors été inscrit à l'article 3 de la Convention, qui est consacré à l'identification des principes généraux.

Les Etats devraient prendre les mesures voulues pour rendre le milieu physique plus accessible aux handicapés. Ils devraient notamment établir des règles et des directives et envisager d'adopter des lois assurant l'accessibilité de différentes composantes de la vie collective, telles que logements, bâtiments, transports en commun et autres moyens de transport, voies publiques et autres espaces extérieurs.

La mise en œuvre des mesures à prendre par les Etats parties dans le domaine de l'accessibilité sera sans doute examinée avec la plus grande attention par le futur Comité d'experts pour les droits des personnes handicapées, l'organe de contrôle de l'application de la Convention qui sera chargé de l'examen des rapports périodiques des Etats parties portant en particulier sur la mise en œuvre, au plan interne, des dispositions de la Convention.

Article 10
Droit à la vie

Les Etats parties réaffirment le caractère inhérent du droit à la vie et s'engagent à prendre toutes les mesures nécessaires pour en assurer aux personnes handicapées la pleine jouissance sur la base de l'égalité avec les autres.

Article 11
Situations de rieke et situations d'urgence humanitaire

Cet article s'appuie sur les dispositions normatives de deux branches du droit international que sont les droits de l'homme et le droit international humanitaire et oblige les Etats parties qui souscrivent audit article de prendre toutes mesures nécessaires pour assurer la protection et la sécurité des personnes handicapées dans des situations de risque, y compris les conflits armés, les crises humanitaires et les catastrophes naturelles.

Article 12
Égalité devant la loi

L'article 12 est indubitablement une disposition-clé de la Convention. En effet, le statut juridique d'une personne influence la mesure dans laquelle certains des droits énoncés dans la Convention peuvent être exercés.

Le résultat des négociations reflète également l'esprit de la Convention, laquelle tend, dans la mesure du possible, à

mogelijke af te stappen van oude denkpatronen en aan te sluiten bij de nieuwe paradigma's. In die zin is artikel 12 symptomatisch voor de overgang van oud naar nieuw in de benadering van personen met een handicap en de visie op hun rol in de samenleving.

De eerste paragraaf bevestigt het principe van gelijkheid voor de wet voor personen met een handicap. Deze tekst werd geïnspireerd door de artikelen 16 en 26 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten dat zowel spreekt van erkenning als bescherming door de wet op gelijke basis. In de Belgische Grondwet schrijft artikel 10 de gelijkheid van alle Belgen voor de wet voor terwijl artikel 11 het genot van de rechten en vrijheden zonder discriminatie toekent.

De tweede paragraaf kent aan personen met een handicap in elk aspect van het leven een gelijkwaardige juridische bekwaamheid toe als alle andere personen. De concrete invulling en draagwijdte van deze bepaling was het voorwerp van polemiek door de verwarring die bestond tussen de begrippen « genotsbekwaamheid » enerzijds en « handelingsbekwaamheid » anderzijds. Teneinde duidelijkheid te scheppen houdt de definitieve tekst beide begrippen gescheiden. De tweede paragraaf van artikel 12 spreekt van genotsbekwaamheid of rechtsbekwaamheid, het is te zeggen het hebben van rechten en plichten, hetgeen volledig gelijk is voor elke natuurlijke persoon. Dit moet echter gelezen worden onder voorbehoud van de onderstaande paragrafen.

De derde paragraaf leunt aan bij de problematiek van de handelingsbekwaamheid van een persoon met een handicap, het is te zeggen de bevoegdheid van een persoon om zelf de rechten uit te oefenen waarvan hij houder is.

Ook naar Belgisch recht bestaan er bepaalde categorieën van personen die niet ten volle handelingsbekwaam zijn en waarvoor bij wet specifieke regelingen getroffen werden om dit op te vangen (minderjarigen, personen die in staat van verlengde minderjarigheid verklaard zijn, de gerechtelijk onbekwaamverklaarden en de onder gerechtelijk raadsman gestelde geesteszwakken en verkwisters).

De realiteit van de mogelijk beperkte handelingsbekwaamheid waarin een persoon met een handicap zich kan bevinden wordt door het Verdrag aldus erkend in de derde en vierde paragraaf. Een vermelding dat het loutere bestaan van een handicap niet als rechtvaardiging zou kunnen gelden voor een beperking van de rechten vervat in het Verdrag werd herhaaldelijk bepleit in het kader van verscheidene verdragsbepalingen. Uiteindelijk werd het uitdrukkelijk hernomen in het kader van artikel 14 van het Verdrag. Ook naar Belgisch recht wordt de beperking van handelingsbekwaamheid gerechtvaardigd door de bescherming van de persoon in kwestie of zijn omgeving en betreft het geenszins een bestraffing van het bestaan van de handicap.

De paradigmaverschuiving zit vervat in de derde paragraaf die een aanzet geeft voor Staten om af te stappen van het klassieke systeem van vertegenwoordiging van de per-

se démarquer des anciens modèles de réflexion et à adhérer aux nouveaux paradigmes. En ce sens, l'article 12 est symptomatique de cette transition dans la façon de considérer les personnes handicapées et leur rôle dans la société.

Le premier paragraphe confirme le principe d'égalité devant la loi pour les personnes handicapées. Ce texte est inspiré des articles 16 et 26 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, qui parle de reconnaissance ainsi que de protection par la loi sur base d'égalité. L'article 10 de la Constitution belge consacre l'égalité de tous les Belges devant la loi tandis que son article 11 accorde la jouissance des droits et libertés sans discrimination.

Le deuxième paragraphe reconnaît aux personnes handicapées, dans tous les domaines de la vie, une capacité juridique identique à celle des autres personnes. Le contenu et la portée concrets de cette disposition ont suscité la polémique en raison de la confusion qui existait entre les notions de « capacité de jouissance » et de « capacité d'exercice ». Dans un souci de clarté, le texte définitif sépare les deux notions. Le paragraphe 2 de l'article 12 parle de la jouissance de la capacité juridique, à savoir le fait d'avoir des droits et des devoirs, ce qui est totalement identique à toute personne physique. Toutefois, cette disposition doit être considérée sous réserve des paragraphes ci-après.

Le troisième paragraphe touche à la problématique de la capacité d'exercice des personnes handicapées, à savoir la capacité d'une personne à exercer elle-même ses droits.

En droit belge aussi, il existe plusieurs catégories de personnes qui ne jouissent pas pleinement de la capacité d'exercice et pour lesquelles des mesures légales spécifiques ont été prises (mineurs, personnes déclarées en état de minorité prolongée, incapables, faibles d'esprit et prodigues placés sous conseil judiciaire).

La Convention reconnaît aux paragraphes 3 et 4 la réalité de l'éventuelle capacité d'exercice limitée dans laquelle une personne handicapée peut se trouver. Dans le cadre de diverses dispositions conventionnelles, il a été plaidé de manière répétée pour une mention indiquant que la simple existence d'un handicap ne peut justifier une limitation des droits contenus dans la Convention. Cette mention a finalement été inscrite explicitement à l'article 14 de la Convention. En droit belge également, la limitation de la capacité d'exercice est justifiée par la protection de la personne en question ou de son entourage et ne sanctionne nullement l'existence du handicap.

Le changement de philosophie apparaît au paragraphe 3, qui incite les Etats à se démarquer du système classique de représentation de la personne handicapée et à développer

soon met een handicap en een beleid te ontwikkelen dat gebaseerd is op ondersteuningsmaatregelen. Dit laatste veronderstelt dat een persoon bijgestaan wordt in, maar zelf verantwoordelijk is voor, de daden die hij stelt en ligt dus in de lijn van de principes van het Verdrag om te streven naar een grotere autonomie voor personen met een handicap. Het Verdrag laat echter de mogelijkheid open voor beide systemen, dat van vertegenwoordiging en dat van ondersteuning, om naast elkaar te blijven bestaan zolang zij in het belang zijn van de persoon met een handicap.

Niettemin voorziet de vierde paragraaf in een bepaling die indirect, maar niet uitsluitend, bedoeld is voor de vertegenwoordigingssystemen. Die bepaalt dat Staten die maatregelen nemen betreffende de uitoefening van de rechtsbekwaamheid dit moeten doen conform de door die paragraaf opgesomde beschermingsmaatregelen.

De laatste paragraaf garandeert het gelijke recht voor personen met een handicap voor wat betreft hun financieel beheer, erfenisrechten en eigendomsrechten.

Artikel 13
Toegang tot justitie

Het is tekenend voor dit Verdrag dat het artikel 13 bijzondere aandacht besteedt aan het statuut van personen met een handicap die – in welke hoedanigheid en in welk stadium ook – in een gerechtelijke procedure verwickeld zijn. Artikel 13 schrijft voor dat er geen hindernissen mogen bestaan voor een effectieve deelname van een persoon met een handicap in een gerechtelijke procedure. Die bepaling ligt volledig in lijn met de doelstellingen van het Verdrag om zowel te komen tot een grotere autonomie van personen met een handicap als een opwaardering van de actieve rol te verwezenlijken die door elkeen in de samenleving kan gespeeld worden.

Artikel 14
Vrijheid en veiligheid van de persoon

Volledig in lijn met de bestaande mensenrechtenverdragen voorziet artikel 14 het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon op gelijke basis. In tegenstelling tot artikel 12 wordt in artikel 14 echter wel uitdrukkelijk vermeld dat een vrijheidsberoving niet gerechtvaardigd is wanneer deze gebaseerd is op het bestaan van een handicap.

Artikel 15
Recht op vrijwaring van foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing

Artikel 15 verbiedt het gebruik van foltering en van een wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing. Daarnaast verbiedt het uitdrukkelijk iemand te onder-

une politique fondée sur des mesures de soutien. Ce dernier point suppose qu'une personne soit assistée dans ses actes tout en portant elle-même la responsabilité de ceux-ci; il s'inscrit donc dans la lignée des principes de la Convention qui visent à accorder une plus grande autonomie aux personnes handicapées. La Convention préserve toutefois la possibilité de maintenir en parallèle les deux systèmes, celui de la représentation et celui du soutien, tant que ceux-ci opèrent dans l'intérêt de la personne handicapée.

Toutefois, le paragraphe 4 introduit une disposition qui vise de manière indirecte, mais non exclusive, les systèmes de représentation. Aux termes de celle-ci, les États qui prennent des mesures relatives à l'exercice de la capacité juridique doivent le faire conformément aux mesures de protection énoncées dans ce paragraphe.

Le dernier paragraphe garantit aux personnes handicapées l'égalité de droits pour les personnes handicapées en matière de gestion financière, de succession et de propriété.

Article 13
Accès à la justice

L'article 13 est une disposition significative de la Convention dans la mesure où elle accorde une attention particulière au statut des personnes handicapées impliquées dans une procédure judiciaire en quelque qualité que ce soit et à n'importe quel stade. L'article 13 prescrit que rien ne peut entraver la participation effective d'une personne handicapée à une procédure judiciaire. Cette disposition s'inscrit pleinement dans la ligne des objectifs de la Convention, qui visent aussi bien à augmenter l'autonomie des personnes handicapées qu'à valoriser le rôle actif que chacun peut jouer dans la société.

Article 14
Liberté et sécurité de la personne

Tout à fait dans la ligne des conventions existantes en matière de droits de l'homme, l'article 14 prescrit le droit à la liberté et à la sûreté de la personne, sur la base de l'égalité. Contrairement à l'article 12, l'article 14 précise expressément qu'une privation de liberté n'est pas justifiée si elle est fondée sur l'existence d'un handicap.

Article 15
Droit de ne pas être soumis à la torture, ni à des peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants

L'article 15 interdit l'usage de la torture et le recours à des traitements cruels, inhumains et dégradants. Il interdit en outre explicitement de soumettre une personne à des

werpen aan medische of wetenschappelijke experimenten zonder dat de persoon in kwestie daarvoor in vrijheid toestemming heeft gegeven.

Artikel 16

Recht op vrijwaring van uitbuiting, geweld en misbruik

Deze bepaling verwijst in algemene termen naar geweld en mishandeling. Het was een bewuste keuze geen specifieke vormen van geweld te belichten vermits het onmogelijk bleek om discussies over bijvoorbeeld medische ingrepen zonder toestemming, gedwongen opnames of sterilisatie zowel inhoudelijk als vormelijk te beslechten.

Dit artikel draait om de verbintenissen van de Staten om maatregelen te nemen waardoor personen met een handicap worden beschermd en vormen van uitbuiting en geweld worden voorkomen, het toezicht op de programma's en voorzieningen voor personen met een handicap wordt opgedragen aan onafhankelijke autoriteiten, er wordt gezorgd voor het herstel, de rehabilitatie en de terugkeer in de maatschappij van de slachtoffers, en er wordt voorzien in wetgeving en beleid specifiek voor vrouwen en kinderen zodat een onderzoek en eventueel vervolging wordt ingesteld tegen daders van dergelijke gewelddaden.

Artikel 17

Bescherming van de persoonlijke integriteit

Het recht op eerbiediging van de persoonlijke integriteit is volledig verankerd in het stelsel van de rechten van de mens, onder meer in de regionale juridische instrumenten en in de VN-Standaardregels betreffende de gelijke behandeling van personen met een handicap.

Rekening houdend met deze uiteenlopende standpunten, hebben de opstellers van het Verdrag een compromistekst aangenomen. Hierin wordt het volgende gesteld : « Elke persoon met een handicap heeft op voet van gelijkheid met anderen recht op eerbiediging van zijn fysieke en geestelijke integriteit ».

Artikel 18

Vrijheid van verplaatsing en nationaliteit

De uitoefening van de vrijheid van verplaatsing en van het recht elk land te verlaten kan conform artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten aan de beperkingen worden onderworpen waarin de wet voorziet of die noodzakelijk zijn om de nationale veiligheid, de openbare orde, de gezondheid, de goede zeden en de vrijheid van anderen te beschermen.

expériences médicales ou scientifiques sans que ladite personne a exprimé son libre consentement à cela.

Article 16

Droit de ne pas être soumis à l'exploitation, à la violence et à la maltraitance

Cette disposition évoque la violence et la maltraitance en termes généraux. Ceci est le résultat d'un choix délibéré de ne pas évoquer des formes spécifiques de violence étant donné qu'il s'est avéré impossible, au cours des discussions, d'opérer des arbitrages, tant au fond que sur la forme, sur des notions comme les expérimentations médicales sans consentement, les hospitalisations forcées ou la stérilisation par exemple.

Cet article est axée sur les engagements des Etats à prendre des mesures pour protéger les personnes handicapées et prévenir toute forme d'exploitation et de violence, pour confier le contrôle des programmes et des établissements destinés aux personnes handicapées à des autorités indépendantes, pour assurer le rétablissement, la réadaptation et la réinsertion sociale des victimes, pour mettre en place des législations et des politiques axées sur les femmes et les enfants de manière à ce qu'une enquête soit ouverte et le cas échéant que des poursuites soient engagées à l'égard d'auteurs de tels méfaits de violence.

Article 17

Protection de l'intégrité de la personne

Le droit au respect de l'intégrité de la personne est pleinement ancré dans le régime des droits de l'homme, en particulier dans des instruments juridiques régionaux et dans les Règles des Nations Unies pour l'égalisation des chances des handicapés.

Compte tenu de ces divergences, les auteurs de la Convention ont adopté un texte de compromis, qui se traduit par la formulation suivante : « toute personne handicapée a droit au respect de son intégrité physique et mentale sur la base de l'égalité avec les autres ».

Article 18

Droit de circuler librement et nationalité

Conformément à l'article 12 du Pacte international sur les droits civils et politiques, l'exercice de la libre circulation et du droit de quitter n'importe quel pays peut être soumis à des restrictions pour autant que celles-ci soient prévues par la loi ou nécessaires pour protéger la sécurité nationale, l'ordre public, la santé, la moralité publique ou les droits et libertés d'autrui.

De vraag of een vreemdeling al dan niet wettelijk op het grondgebied van een Staat verblijft, wordt geregeld door de nationale wetgeving. Voor zover deze wetgeving verenigbaar is met de internationale verplichtingen, kan de Staat de toegang tot haar grondgebied aan een aantal voorwaarden onderwerpen.

Naar het voorbeeld van artikel 7 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, bepaalt artikel 18, tweede lid, dat de Verdragssluitende Partijen kinderen met een handicap onverwijld na de geboorte moeten inschrijven. Daarnaast moeten de Verdragssluitende Partijen erop toezien dat kinderen met een handicap vanaf hun geboorte een naam krijgen, een nationaliteit verwerven, en voor zover mogelijk, het recht hebben hun ouders te kennen en door hen te worden opgevoed.

Artikel 19

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de gemeenschap

De zelfstandigheid van personen met een handicap is een gevoelig punt omdat in bepaalde landen sommigen van hen in instellingen wonen en zo worden uitgesloten van de samenleving.

Artikel 19 bepaalt dat « de Staten die Partij zijn bij dit Verdrag gelijke rechten moeten toekennen aan alle personen met een handicap om in de maatschappij te wonen met dezelfde keuzemogelijkheden als anderen en zij dienen tevens doeltreffende en passende maatregelen te nemen om het personen met een handicap makkelijker te maken dit recht ten volle te laten genieten en volledig deel uit te maken van, en te participeren in de maatschappij, ... ».

Artikel 20

Persoonlijke mobiliteit

Het begrip persoonlijke mobiliteit is een technische term die de intrinsieke capaciteit van de persoon behelst om zich te verplaatsen. Deze mobiliteit is een van de voorwaarden om de zelfstandigheid van die persoon te waarborgen.

Artikel 20 geeft een opsomming van de maatregelen die de Staten moeten nemen om de mobiliteit te garanderen.

Artikel 21

Vrijheid van mening en meningsuiting en toegang tot informatie

Het recht op de vrijheid van mening en meningsuiting en het beginsel dat dit recht voor iedereen gewaarborgd is, zijn stevig verankerd in de internationale juridische instrumenten inzake de rechten van de mens.

La question de savoir si un étranger se trouve légalement sur le territoire d'un Etat est régie par la législation nationale. Celle-ci peut subordonner l'accès au territoire d'un Etat à un certain nombre de conditions pour autant que celles-ci soient compatibles avec les obligations internationales de l'Etat.

A l'exemple de l'article 7 de la Convention relative aux droits de l'enfant, le paragraphe 2 de l'article 18 stipule que les Etats parties enregistrent les enfants handicapés aussitôt leur naissance. Ils doivent en outre veiller à ce que, dès leur naissance, ces enfants reçoivent un nom, acquièrent une nationalité et, dans la mesure du possible, aient le droit de connaître leurs parents et d'être élevés par eux.

Article 19

Autonomie de vie et inclusion dans la société

L'autonomie des personnes handicapées est une question sensible du fait que dans quelques pays, un certain nombre d'entre elles vivent dans des institutions et sont exclues de la société.

Aux termes de l'article 19, « les Etats parties à la présente Convention reconnaissent à toutes les personnes handicapées le droit de vivre dans la société, avec la même liberté de choix que les autres personnes, et prennent des mesures efficaces et appropriées pour faciliter aux personnes handicapées la pleine jouissance de ce droit ainsi que leur pleine intégration et participation à la société, ... ».

Article 20

Mobilité personnelle

Le concept de mobilité personnelle est un terme technique qui intègre la capacité intrinsèque de la personne à se déplacer, cette mobilité étant une des conditions à l'exercice de l'autonomie de cette personne.

L'article 20 énumère les mesures à prendre par les Etats pour garantir cette mobilité.

Article 21

Liberté d'expression et d'opinion et accès à l'information

Le droit à la liberté d'expression et d'opinion et le principe selon lequel ce droit est garanti pour tous sont solidement ancrés dans les instruments juridiques internationaux en matière de droits de l'homme.

Artikel 22

Eerbiediging van het privéleven

Artikel 22 bepaalt dat « geen enkele persoon met een handicap, ongeacht zijn of haar woonplaats of woonsituatie, zal worden blootgesteld aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, gezinsleven, woning of correspondentie of andere vormen van communicatie of aan onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en reputatie. Personen met een handicap hebben recht op wettelijke bescherming tegen dergelijke vormen van inmenging of aantasting ».

Artikel 23

Eerbiediging van de woning en het gezinsleven

Artikel 23 roept de Verdragsluitende Partijen op doeltreffende en passende maatregelen te nemen om discriminatie van personen met een handicap te bestrijden op het gebied van huwelijk, gezinsleven, ouderschap en persoonlijke relaties.

Artikel 24

Onderwijs

Het recht inzake mensenrechten onderscheidt drie grote verplichtingen ten aanzien van de Staten op het gebied van het recht op onderwijs. Twee van die verplichtingen zijn positief geformuleerd : de Staat moet erop toezien dat het recht op onderwijs zonder discriminatie en op voet van gelijkheid kan worden uitgeoefend door mannen en vrouwen.

Ook is het de taak van de Staat maatregelen te nemen door de beschikbare middelen zoveel mogelijk te benutten om het recht op onderwijs geleidelijk geheel te verwezenlijken. De derde verplichting is negatief geformuleerd. Een Staat mag niet raken aan de uitoefening van het recht op onderwijs.

Artikel 25

Gezondheid

Artikel 25 bepaalt dat de Verdragsluitende Partijen erkennen dat personen met een handicap recht hebben op het genot van het hoogst haalbare niveau van gezondheid zonder gediscrimineerd te worden op grond van hun handicap.

Artikel 26

Integratie en participatie

Overeenkomstig artikel 26 gaan de Verdragsluitende Partijen de verbintenis aan doeltreffende en passende maatregelen te nemen om personen met een handicap in staat te

Article 22

Respect de la vie privée

Aux termes de l'article 22, « aucune personne handicapée, quel que soit son lieu de résidence ou son milieu de vie, ne sera l'objet d'immixtions arbitraires ou illégales dans sa vie privée, sa famille, son domicile ou sa correspondance ou autres types de communication ni d'atteintes illégales à son honneur et à sa réputation. Les personnes handicapées ont droit à la protection de la loi contre de telles immixtions ou de telles atteintes ».

Article 23

Respect du domicile et de la famille

L'article 23 appelle les Etats parties à prendre des mesures efficaces et appropriées pour éliminer la discrimination à l'égard des personnes handicapées dans tout ce qui a trait au mariage, à la famille, à la fonction parentale et aux relations personnelles.

Article 24

Éducation

En matière de droits de l'homme, le droit distingue trois grandes obligations pour les Etats dans le domaine du droit à l'éducation. Deux de celles-ci sont formulées positivement: l'Etat doit veiller à ce que le droit à l'éducation puisse être exercé sans discrimination et sur un pied d'égalité par les hommes et les femmes.

De même, il appartient à l'Etat de prendre des mesures en utilisant au maximum les moyens disponibles pour parvenir progressivement à la pleine réalisation de ce droit. La troisième obligation est formulée négativement. Un Etat ne peut pas toucher à l'exercice du droit à l'éducation.

Article 25

Santé

Aux termes de l'article 25 de la Convention, les Etats parties reconnaissent que les personnes handicapées ont le droit de jouir du meilleur état de santé possible sans discrimination fondée sur le handicap.

Article 26

Intégration et participation

Conformément à l'article 26, les Etats parties s'engagent à prendre des mesures efficaces et appropriées pour permettre aux personnes handicapées d'atteindre et de conser-

stellen de maximaal mogelijke onafhankelijkheid, fysieke, mentale, sociale en beroepsmatige vaardigheden te verwerven alsmede volledige integratie en participatie in alle aspecten van de samenleving.

Artikel 27
Werkgelegenheid

Artikel 27 bepaalt dat de Verdragsluitende Partijen het recht op werk erkennen van personen met een handicap, meer bepaald het recht om in hun levensonderhoud te voorzien door middel van een in vrijheid gekozen of aanvaard werk op een arbeidsmarkt waarvan niemand wordt uitgesloten en die ook toegankelijk is voor personen met een handicap.

De Verdragsluitende Partijen waarborgen en bevorderen de uitoefening van het recht op werk, ook voor de personen die gehandicapt raken tijdens de uitoefening van hun functie.

De passende maatregelen die de Verdragsluitende Partijen met dit doel voor ogen moeten nemen, zijn vervat in een tiental punten.

Artikel 28
Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

De opstellers van het Verdrag kozen voor de term « sociale bescherming » in plaats van « sociale zekerheid ». Deze voorkeur was gebaseerd op het alomvattende karakter van het begrip sociale bescherming en werd mede ingegeven door de afwezigheid van sociale zekerheid in tal van ontwikkelingslanden.

Artikel 29
Deelname aan het politieke en openbare leven

Dit artikel beoogt de daadwerkelijke en volledige deelname van personen met een handicap aan het politieke en openbare leven alsmede de wijzigingen die moeten worden doorgevoerd om hun participatie in publieke aangelegenheden te garanderen.

Artikel 30
Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport

Artikel 30 bepaalt dat de Staten die Partij zijn het recht van personen met een handicap erkennen om op voet van gelijkheid met anderen deel te nemen aan het culturele leven en alle passende maatregelen zullen nemen om te waarborgen dat personen met een handicap toegang hebben tot cultuuruitingen, tot televisieprogramma's, films, theater en andere culturele activiteiten in toegankelijke

ver le maximum d'autonomie, de réaliser pleinement leur potentiel physique, mental, social et professionnel, et de parvenir à la pleine intégration et à la pleine participation à tous les aspects de la vie.

Article 27
Emploi

L'article 27 stipule que les Etats parties reconnaissent aux personnes handicapées le droit au travail, notamment le droit de gagner leur vie en accomplissant un travail librement choisi ou accepté sur un marché du travail favorisant l'inclusion et accessibles aux personnes handicapées.

Les Etats parties garantissent et favorisent l'exercice du droit au travail, y compris pour ceux qui ont acquis un handicap en cours d'emploi.

Les mesures appropriées que doivent prendre les Etats parties à cette fin sont énumérées en une dizaine de points.

Article 28
Niveau de vie adéquat et protection sociale

Les auteurs de la Convention ont choisi l'expression « protection sociale » à la place de « sécurité sociale ». Ce choix a été dicté par le caractère global du concept de protection sociale ainsi que par l'absence de sécurité sociale dans bon nombre de pays en voie de développement.

Article 29
Participation à la vie politique et à la vie publique

Cet article vise la pleine et effective participation des personnes handicapées à la vie politique et à la vie publique ainsi que les modifications à opérer en vue d'assurer leur participation dans les affaires publiques.

Article 30
Participation à la vie culturelle et récréative, aux loisirs et aux sports

L'article 30 prévoit que les Etats parties reconnaissent le droit des personnes handicapées de participer à la vie culturelle, sur la base de l'égalité avec les autres, et prennent toutes mesures appropriées pour faire en sorte qu'elles aient accès aux produits culturels, aux émissions de télévision, aux films, aux pièces de théâtre et autres activités culturelles dans des formats accessibles, aux lieux d'acti-

vorm; tot plaatsen voor culturele uitvoeringen of diensten, zoals theaters, musea, bioscopen, bibliotheken en dienstverlening op het gebied van toerisme en, in de mate van het mogelijke, tot monumenten en plaatsen van nationaal cultureel belang.

Artikel 31
Statistieken

Artikel 31 bepaalt dat de Staten die Partij zijn zich verplichten om relevante informatie te verzamelen, met inbegrip van statistische en onderzoeksgegevens, om hen in staat te stellen een beleid op te stellen en te implementeren ter uitvoering van dit Verdrag.

Deze bepaling voorziet in een aantal vrijwaringsmaatregelen. Ze stelt dat de procedures voor het verzamelen en bewaren van informatie moeten voldoen aan de wettelijk vastgestelde waarborgen, met inbegrip van de wetgeving inzake de bescherming van de persoonsgegevens om de vertrouwelijkheid en de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van personen met een handicap te waarborgen.

Deze procedures moeten ook stroken met de internationale normen inzake de bescherming van de rechten van de mens en met de ethische grondbeginselen op het gebied van statistieken.

Artikel 32
Internationale samenwerking

Artikel 32 bepaalt dat de Staten die Partij zijn het belang onderkennen van internationale samenwerking en de bevordering daarvan ter ondersteuning van nationale inspanningen ter verwezenlijking van de doelstellingen van dit Verdrag. Zij treffen in dit verband passende en doeltreffende maatregelen, waar mogelijk in de vorm van een samenwerkingsverband met relevante internationale en regionale organisaties en het maatschappelijk middenveld, en in het bijzonder organisaties van personen met een handicap.

Artikel 33
Nationale implementatie en monitoring

Controle is geen doel op zich, maar een middel om toe te zien op de naleving van de in het Verdrag vastgelegde rechten. Dit Verdrag draagt enkel iets bij tot de effectieve bescherming van personen met een handicap wanneer de verdragsbepalingen worden uitgevoerd op het nationale niveau. Een controlesysteem dat de best mogelijke tenuitvoerlegging van het Verdrag verzekert, is essentieel voor de toegevoegde waarde van dit Verdrag. Nationale en internationale controle zijn volledig complementair en versterken elkaar.

vités culturelles comme les théâtres, les musées, les cinémas, les bibliothèques et les services touristiques, et, dans la mesure du possible, aux monuments et sites importants pour la culture nationale.

Article 31
Statistiques

Aux termes de l'article 31, « les Etats parties s'engagent à recueillir des informations appropriées, y compris des données statistiques et résultats de recherches, qui leur permettent de formuler et d'appliquer des politiques visant à donner effet à la présente Convention. ».

Cette disposition prévoit un certain nombre de mesures de garantie en précisant que les procédures de collecte et de conservation de ces informations respectent les garanties légales, y compris celles qui découlent de la législation sur la protection des données, afin d'assurer la confidentialité et le respect de la vie privée des personnes handicapées.

Ces procédures doivent également respecter les normes internationales de protection des droits de l'homme ainsi que les principes fondamentaux d'éthique dans le domaine des statistiques.

Article 32
Coopération internationale

Aux termes de l'article 32 de la Convention, « les Etats parties reconnaissent l'importance de la coopération internationale et de sa promotion, à l'appui des efforts déployés au niveau national pour la réalisation de l'objet et des buts de la présente Convention, et prennent des mesures appropriées et efficaces à cet égard, entre eux et, s'il y a lieu, en partenariat avec les organisations internationales et régionales compétentes et la société civile, en particulier les organisations de personnes handicapées ».

Article 33
Application et suivi au niveau national

Le contrôle n'est pas un objectif en soi, mais un moyen de veiller au respect des droits fixés dans la Convention. La Convention ne contribue à la protection effective des personnes handicapées que lorsque ses dispositions sont exécutées au niveau national. Un système de contrôle garantissant la meilleure exécution possible de la Convention est essentiel pour la valeur ajoutée de la Convention. Le contrôle national et le contrôle international sont tout à fait complémentaires et se renforcent mutuellement.

Het artikel 33 verplicht de Verdragsluitende Partijen een intern controlemechanisme in het leven te roepen.

c) Internationale controle (artikelen 34-40)

Dit deel van het Verdrag heeft betrekking op het internationale controlemechanisme dat de effectieve verwezenlijking van de verdragsbepalingen en het volle genot van de opgesomde rechten moet garanderen.

Om de succesvolle afhandeling van de onderhandelingen tijdens de laatste ad-hocsessie niet in gevaar te brengen werden de meer betwiste controlemechanismen opgenomen in een Facultatief Protocol. De rapporteringverplichting is het enige dwingende controlemechanisme in het Verdrag, maar het Facultatief Protocol bevat de mogelijkheid tot het indienen van kennisgevingen van of namens personen en groepen van personen die beweren het slachtoffer te zijn van een schending van verdragsbepalingen.

Artikel 34

Comité voor de rechten van personen met een handicap

Het Comité voor de rechten van personen met een handicap (hierna Comité genoemd) zal twaalf leden tellen op het ogenblik van de inwerkingtreding van het Verdrag. Dit ledenaantal zal worden uitgebreid met zes leden na zestig bijkomende bekrachtigingen om zo een goede controle te blijven garanderen en een overbelasting van het Comité te vermijden.

De leden van het Comité dienen in persoonlijke hoedanigheid het mandaat op te nemen, een hoog moreel aanzien te genieten en erkende expertise en ervaring te hebben. De Verdragsluitende Partijen worden uitgenodigd om bij de voordracht van kandidaten te overleggen met representatieve organisaties van personen met een handicap.

Behalve de klassieke criteria – billijke geografische spreiding, vertegenwoordiging van verschillende vormen van beschaving en belangrijkste juridische systemen – dient ook rekening te worden gehouden met een evenwichtige gendervertegenwoordiging én deelname van experts met een handicap.

De leden van het Comité worden verkozen door de Conferentie van Staten. De duur van het mandaat van de leden van het Comité bedraagt vier jaar en is eenmaal hernieuwbaar.

Artikel 35

Rapportering door de Staten die Partij zijn

Artikelen 35 en 36 behandelen de rapporteringverplichting van de Verdragsluitende Partijen. De rapporteringver-

L'article 33 impose aux Etats parties la mise sur pied d'un mécanisme de contrôle interne.

c) Contrôle international (articles 34-40)

Cette partie de la Convention traite du mécanisme de contrôle international qui doit garantir la réalisation effective des dispositions de la Convention et la pleine jouissance des droits énoncés.

Dès lors, afin de ne pas compromettre la conclusion heureuse des négociations au cours de la dernière session du comité ad hoc, les mécanismes de contrôle les plus contestés ont été regroupés dans un Protocole facultatif. L'obligation de rapport est le seul mécanisme de contrôle obligatoire inscrit dans la Convention mais le Protocole facultatif prévoit la possibilité d'introduire des communications de ou au nom de personnes et de groupes de personnes affirmant être victimes d'une violation de certaines dispositions de la Convention.

Article 34

Comité des droits des personnes handicapées

Au moment de l'entrée en vigueur de la Convention, le Comité des droits des personnes handicapées (ci-après dénommé le Comité) comptera 12 membres. Six membres supplémentaires les rejoindront après soixante nouvelles ratifications afin de pouvoir continuer à garantir un contrôle de qualité et d'éviter de surcharger le Comité.

Les membres du Comité assument leur mandat à titre personnel, jouissent d'une grande considération morale ainsi que d'une expertise et d'une expérience reconnues. Concernant la présentation de candidats, les Etats parties sont invités à se concerter avec des organisations représentatives de personnes handicapées.

Outre les critères classiques – répartition géographique équitable, représentation des différentes formes de civilisation et des principaux systèmes juridiques –, une représentation équilibrée entre les sexes ainsi que la participation d'experts handicapés doivent également être pris en considération.

Les membres du Comité sont élus par la Conférence des Etats. La durée du mandat des membres du Comité est de 4 ans, renouvelable une seule fois.

Article 35

Rapports des Etats parties

Les articles 35 et 36 traitent de l'obligation imposée aux Etats parties de rédiger des rapports. Cette obligation est

plichting is het centrale kenmerk van het internationale controlemechanisme ingesteld door mensenrechtenverdragen. Deze rapporten worden voorgelegd aan de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties die ze ter bestudering doorzendt aan het Comité.

Artikel 36

Behandeling van rapporten

Na een grondige bestudering van het ingediende rapport, kan het Comité algemene aanbevelingen doen aan de Staat die op haar beurt het Comité van antwoord kan dienen waardoor aldus een goede opvolging van het rapport zou kunnen ontstaan. Verdere modaliteiten zullen door het Comité worden uitgewerkt en zullen waarschijnlijk geïnspireerd zijn op de praktijk van de andere comités die zijn ingesteld door mensenrechtenverdragen en waarmee België is vertrouwd.

De Verdragsluitende Partijen verbinden zich ertoe de rapporten en de algemene aanbevelingen die hen betreffen, wijd te verspreiden in hun landen en de toegang tot deze documenten te vergemakkelijken.

Artikel 37

Samenwerking tussen de Verdragsluitende Partijen en het Comité

Artikel 37 legt de nadruk op de samenwerking tussen de Verdragsluitende Partijen en het Comité. Het artikel bepaalt dat het Comité in haar dialoog met de Verdragsluitende Partijen het belang van nationale capaciteiten en in het bijzonder de rol van ontwikkelingssamenwerking zal onderstrepen. Deze twee elementen worden inhoudelijk meer uitgewerkt in de reeds besproken artikelen 32 en 33.

Artikel 38

Betrekkingen van het Comité met andere organen

Artikel 38 bevat bepalingen inzake de samenwerking tussen het Comité en de gespecialiseerde agentschappen, andere VN-organen en andere bevoegde organisaties. Het artikel strekt ertoe de werking van dit Comité en de andere comités die ingesteld zijn door mensenrechtenverdragen te coördineren.

Artikel 39

Rapportering door het Comité

Het Comité zal iedere twee jaar rapporteren aan de Algemene Vergadering en de Economische en Sociale

au centre du mécanisme de contrôle international créé par diverses conventions en matière de droits de l'homme. Ces rapports sont présentés au Secrétaire général des Nations Unies qui les transmet au Comité pour examen.

Article 36

Examen des rapports

Après une analyse approfondie du rapport déposé, le Comité peut formuler des recommandations générales à l'Etat, lequel peut à son tour y répondre, ce qui pourrait permettre un bon suivi du rapport. D'autres modalités seront élaborées par le Comité, vraisemblablement sur la base de la pratique des autres comités institués par des conventions en matière de droits de l'homme et avec lesquels la Belgique est familiarisée.

Les Etats parties s'engagent à diffuser largement dans leur pays les rapports et les recommandations générales y afférentes et à faciliter l'accès à ces documents.

Article 37

Coopération entre les Etats parties et le Comité

L'article 37 met l'accent sur la coopération entre les Etats parties et le Comité. Cet article prévoit que dans son dialogue avec les Etats parties, le Comité soulignera l'importance des capacités nationales et en particulier le rôle de la coopération au développement. En termes de contenu, ces deux éléments sont développés plus en détail aux articles 32 et 33 examinés ci-dessus.

Article 38

Rapports du Comité avec d'autres organismes et organes

L'article 38 contient des dispositions relatives à la coopération entre le Comité et les agences spécialisées, d'autres organes des Nations Unies et d'autres organisations compétentes. Cet article vise à coordonner le fonctionnement de ce Comité et des autres comités créés par des conventions en matière de droits de l'homme.

Article 39

Rapport du Comité

Le Comité rend compte de ses activités à l'Assemblée générale et au Conseil économique et social tous les deux

Raad. Een termijn van twee jaar is enerzijds voldoende kort opdat de Algemene Vergadering en de Economische en Sociale Raad een goed overzicht kunnen bewaren en anderzijds ontlast dit enigszins het Comité waardoor het zich kan concentreren op haar kerntaken.

Artikel 40

Conferentie van de Verdragsluitende Partijen

De Conferentie van Verdragsluitende Partijen zal worden samengeroepen bij de verkiezing van nieuwe leden van het Comité (zie artikel 34, lid 5), maar de Conferentie van Verdragsluitende Partijen is meer dan een verkiezingsorgaan. De Conferentie van Verdragspartijen neemt ook een beslissing over voorgestelde amendementen via de in artikel 47 vastgelegde procedure.

Buiten deze technische kwesties, heeft het ook de bevoegdheid om samen te komen om elke aangelegenheid (« any matter ») te bespreken betreffende de tenuitvoerlegging van het Verdrag.

Na het samenroepen van de eerste Conferentie van Verdragsluitende Partijen binnen de zes maanden na de inwerkingtreding, zal de Conferentie tweejaarlijks plaatsvinden, tenzij anders beslist door de Conferentie.

d) Slotbepalingen (artikelen 41-50)

Deze artikelen bevatten de gebruikelijke bepalingen betreffende de ondertekening, de inwerkingtreding, voorbehouden, de te volgen procedure ingeval van wijziging van het Verdrag, opzegging en authentieke teksten.

III. BESPREKING VAN HET FACULTATIEF PROTOCOL

Het Facultatief Protocol, en niet het Verdrag zelf, bevat een systeem van rechtsmiddelen ten voordele van individuen of een groep van individuen die het slachtoffer beweren te zijn van de schending van een in het Verdrag genoemd recht.

Artikelen 1 tot en met 5 behandelen de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de procedure voor het Comité voor personen met een handicap (hierna Comité genoemd). Het Facultatief Protocol bevat dus slechts summierere bepalingen die verder zullen worden uitgewerkt in de procedureregels. Artikelen 6 en 7 kennen het Comité onderzoeksbevoegdheden toe ingeval van ernstige en systematische schendingen van de Verdragsbepalingen door een Verdragspartij. Artikel 8 maakt duidelijk dat een Staat steeds expliciet kan verklaren dat het de in artikelen 6 en 7 beschreven bevoegdheden van het Comité niet erkent (*opt out clause*). Dit kan de Staat doen op het moment van de ondertekening,

ans. Un délai de deux ans est, d'une part, suffisamment court pour que l'Assemblée générale et le Conseil économique et social puissent conserver une bonne vue d'ensemble et contribue, d'autre part, à décharger quelque peu le Comité, lui permettant ainsi de se concentrer sur ses tâches essentielles.

Article 40

Conférence des Etats parties

La Conférence des Etats parties est convoquée en cas d'élection des nouveaux membres du Comité (voir article 34, paragraphe 5), mais elle est davantage qu'un organe électoral. La Conférence des Etats parties se prononce également sur les amendements proposés par le biais de la procédure fixée à l'article 47.

Outre ces questions techniques, elle est également compétente pour se réunir et examiner toute question (« any matter ») relative à l'application de la Convention.

Après la convocation de la première Conférence des Etats parties dans les six mois de l'entrée en vigueur, la Conférence se tiendra tous les deux ans, sauf décision contraire.

d) Dispositions finales (articles 41-50)

Ces articles contiennent les dispositions d'usage relatives à la signature, à l'entrée en vigueur, aux réserves, à la procédure à suivre en cas d'amendement de la Convention, à la dénonciation et aux textes faisant foi.

III. EXAMEN DU PROTOCOLE FACULTATIF

Le Protocole facultatif, et non la Convention elle-même, contient un système de recours destiné aux particuliers ou aux groupes de particuliers qui prétendent être victimes d'une violation d'un droit énuméré dans la Convention.

Les articles 1er à 5 traitent des conditions de recevabilité et de la procédure devant le Comité des droits des personnes handicapées (ci-après le Comité). Le Protocole facultatif ne contient donc que des dispositions sommaires qui seront développées dans les règles de procédure. Les articles 6 et 7 octroient des pouvoirs d'investigation au Comité en cas de violations graves et systématiques des dispositions de la Convention par un de ses Etats parties. L'article 8 précise clairement qu'un Etat peut toujours déclarer explicitement qu'il ne reconnaît pas les compétences du Comité définies aux articles 6 et 7 (*clause opt out*). L'Etat peut faire une déclaration en ce sens au moment de la signature, de la rati-

de bekrachtiging van of de toetreding tot het Facultatief Protocol. Wanneer een Staat echter geen dergelijk expliciet voorbehoud maakt, gelden de bepalingen van artikelen 6 en 7 onverkort. Artikelen 9 tot en met 18 bevatten de gebruikelijke bepalingen betreffende de ondertekening, de inwerkingtreding, voorbehouden, de te volgen procedure ingeval van wijziging van het Facultatief Protocol, opzegging en authentieke teksten. Iedere Staat die het Verdrag heeft bekrachtigd en iedere regionale organisatie die formeel tot het Verdrag is toegetreden, kan tot het Facultatief Protocol toetreden.

Op 17 oktober 2006 heeft de Werkgroep Gemengde Verdragen het gemengde karakter vastgesteld van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en Facultatief Protocol. De betrokken overheden (de federale Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) moeten ieder voor wat hun bevoegdheid betreft instemmen met het Verdrag om er gevolg aan te verlenen.

De bepalingen die, geheel of ten dele, gewestelijke bevoegdheden betreffen, zijn de artikelen 9, 19, 20, 21, 27 en 29 van de Overeenkomst.

De Minister belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen,

Guy VANHENGEL

fication ou de l'adhésion au Protocole facultatif. Toutefois, lorsqu'un Etat ne formule pas une telle réserve explicite, les dispositions des articles 6 et 7 s'appliquent dans leur intégralité. Les articles 9 à 18 contiennent les dispositions d'usage relatives à la signature, à l'entrée en vigueur, aux réserves, à la procédure à suivre en cas d'amendement du Protocole facultatif, à la dénonciation et aux textes faisant foi. Chaque Etat qui a ratifié la Convention et chaque organisation régionale qui y a adhéré formellement peuvent adhérer au Protocole facultatif.

Le 17 octobre 2006, le Groupe de Travail Traités Mixtes a constaté le caractère mixte de la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées et Protocole facultatif. Les pouvoirs publics concernés (l'État fédéral, les Régions, les Communautés et la Commission communautaire commune) doivent chacune, pour ce qui concerne leur compétence, donner leur assentiment à la Convention.

Les dispositions qui, en tout ou en partie, concernent des compétences régionales, sont les articles 9, 19, 20, 21, 27 et 29 de la Convention.

Le Ministre chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures,

Guy VANHENGEL

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE
ONDERWORPEN AAN
HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

houdende instemming met :

**het Verdrag inzake de rechten van personen
met een handicap en met het Facultatief Protocol
bij het Verdrag inzake de rechten van personen
met een handicap, ondertekend te New York
op 30 maart 2007**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op voorstel van de Minister van Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Minister van Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen is ermee belast bij het Brussels Hoofdstedelijk Parlement het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst hierna volgt :

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Charles PICQUE

De Minister belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen,

Guy VANHENGEL

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE
SOU MIS A L'AVIS
DU CONSEIL D'ETAT**

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE

portant assentiment à :

**la Convention relative aux droits des
personnes handicapées et au Protocole facultatif
se rapportant à la Convention relative aux droits
des personnes handicapées, signés à New York
le 30 mars 2007**

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Ministre des Relations extérieures,

Après délibération,

ARRETE :

Le Ministre des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures est chargé de présenter au Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale, le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

La Convention relative aux droits des personnes handicapées et le Protocole facultatif se rapportant à la Convention relative aux droits des personnes handicapées, signés à New York le 30 mars 2007, sortiront leur plein et entier effet.

Bruxelles, le

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

Le Ministre chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures,

Guy VANHENGEL

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 13 oktober 2008 door de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen, verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van ordonnantie « houdende instemming met het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007 », heeft het volgende advies (nr. 45.315/1) gegeven :

1. Overeenkomstig artikel 47, lid 3, van het verdrag waarmee instemming wordt beoogd (hierna : het verdrag), is niet uitgesloten dat de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag zouden worden gewijzigd zonder dat de bevoegde Belgische parlementen zich daarover kunnen uitspreken en uitdrukkelijk met die wijzigingen instemmen.

1.1. Krachtens artikel 167, § 3, van de Grondwet dient echter ook met deze wijzigingen te worden ingestemd door het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Er bestaat evenwel geen beletsel tegen om deze instemming, onder bepaalde voorwaarden, vooraf te geven ⁽¹⁾. Wat dit laatste betreft, kan worden verwezen naar advies 37.954/AV-37.970/AV-37.977/AV-37.978/AV van 15 februari 2005 ⁽²⁾, waarin de Raad van State, afdeling wetgeving, zitting houdend in algemene vergadering, het volgende heeft opgemerkt :

« Zowel het Hof van Cassatie ⁽³⁾ als de afdeling Wetgeving van de Raad van State ⁽⁴⁾ aanvaarden dat onder bepaalde voorwaarden de wetgevende vergaderingen vooraf kunnen instemmen met een verdrag of met een wijziging van een verdrag. Opdat zulke voorafgaande instemming verenigbaar zou zijn met artikel 167, §§ 2 tot 4 van de Grondwet en met artikel 16 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, moet aan twee voorwaarden worden voldaan : met name is vereist dat de Wetgevende Kamers en desgevallend de Gemeenschaps- en Gewestparlementen de grenzen van de toekomstige wijzigingen kennen ⁽⁵⁾ en dat ze uitdrukkelijk aangeven dat ze met die wijzigingen instemmen ».

- (1) Zie over de problematiek van de parlementaire instemming met vereenvoudigde verdragswijzigingen, D. Van Eeckhoutte en T. Loose, « Wijziging zkt. Instemming » *T.v.W.*, 2007, 3-27.
- (2) Advies over onder meer een voorontwerp dat geleid heeft tot de ordonnantie van 23 juni 2005 houdende instemming met het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa en de met Slotakte, gedaan te Rome op 29 oktober 2004, *Parl. St.*, B.H.Parl., 2004-2005, nr. A-128/1.
- (3) *Voetnoot 35 uit het geciteerde advies* : Cass., 19 maart 1981, *Arr. Cass.*, 1980-1981, 808; J.T., 1982, 565, en noot J. Verhoeven; Cass., 2 mei 2002, nr. C.99.0518.N.
- (4) *Voetnoot 36 uit het geciteerde advies* : Zie onder meer advies nr. 33.510/3 van 28 mei 2002 over een voorontwerp dat ontstaan gegeven heeft aan de wet van 17 december 2002 houdende instemming met het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, en met de Bijlagen I en II, gedaan te Aarhus op 25 juni 1998 (*Parl. St.*, Senaat, 2001-2002, nr. 2-1235/1, blz. 48); advies 35.792/2/V van 20 augustus 2003 over het voorontwerp dat ontstaan heeft gegeven aan het decreet van 27 november 2003 houdende instemming met het Verdrag inzake persistente organische verontreinigende stoffen, gesloten te Stockholm op 22 mei 2001, alsmede met de Bijlagen erbij (*Parl. St.*, W.G.R., 2003/2004, nr. 575/1, blz. 10); advies 36.170/1 van 11 december 2003 over het voorontwerp van wet houdende instemming met de Overeenkomst betreffende de sociale zekerheid tussen het Koninkrijk België en de Republiek Kroatië, ondertekend te Brussel op 31 oktober 2001 (*Parl. St.*, Senaat, 2004-2005, nr. 957/1).
- (5) *Voetnoot 37 uit het geciteerde advies* : Zie inzonderheid de adviezen waarnaar in de vorige voetnoot wordt verwezen.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures, le 13 octobre 2008, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet d'ordonnance « portant assentiment à la Convention relative aux droits des personnes handicapées et au Protocole facultatif se rapportant à la Convention relative aux droits des personnes handicapées, signés à New York le 30 mars 2007 », a donné l'avis (n° 45.315/1) suivant :

1. Conformément à l'article 47, paragraphe 3, de la convention soumise à assentiment (ci-après : la convention), il n'est pas exclu que les articles 34, 38, 39 ou 40 de celle-ci soient modifiés sans que les parlements belges compétents puissent se prononcer sur ces amendements et marquer expressément leur accord sur ceux-ci.

1.1. En vertu de l'article 167, § 3, de la Constitution, il y a lieu que le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale donné également son assentiment à ces amendements. Rien ne s'oppose cependant à que, sous certaines conditions, cet assentiment soit donné anticipativement ⁽¹⁾. A cet égard, on peut faire référence à l'avis 37.954/AG-37.970/AG-37.977/AG-37.978/AG du 15 février 2005 ⁽²⁾, dans lequel le Conseil d'Etat, section de législation, siégeant en assemblée générale, a observé ce qui suit :

« Tant la Cour de cassation ⁽³⁾ que la section de législation du Conseil d'Etat ⁽⁴⁾ admettent que, dans certaines conditions, les Chambres législatives peuvent donner leur assentiment préalable à un traité ou à un amendement à celui-ci. Pour qu'un tel assentiment préalable soit compatible avec l'article 167, §§ 2 à 4, de la Constitution et avec l'article 16 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, deux conditions doivent être réunies : il faut notamment que les Chambres législatives et, le cas échéant, les parlements des communautés et des régions connaissent les limites des futurs amendements ⁽⁵⁾ et qu'ils indiquent expressément qu'ils donnent leur assentiment à ces amendements ».

- (1) Voir au sujet de la problématique de l'assentiment parlementaire à des modifications simplifiées à un traité, D. Van Eeckhoutte et T. Loose, « Wijziging zkt instemming », *T.v.W.*, 2007, 3-27.
- (2) Avis sur, notamment, un avant-projet qui a donné lieu à l'ordonnance du 23 juin 2005 portant assentiment au traité établissant une Constitution pour l'Europe, et à l'Acte final fait à Rome le 29 octobre 2004, *Doc. Parl.*, Parl. Brux.-Cap., 2004-2005, n° A-128/1.
- (3) *Note 35 de l'avis cité* : Cass., 19 mars 1981, *Pas.*, 1981, I, n° 417; *J.T.*, 1982, 565, et la note de J. Verhoeven; Cass., 2 mai 2002, n° C.99.0518.N.
- (4) *Note 36 de l'avis cité* : Voir notamment C.E., section de législation, avis 33.510/3 du 28 mai 2002 sur l'avant-projet devenu la loi du 17 décembre 2002 portant assentiment à la Convention sur l'accès à l'information, la participation du public au processus décisionnel et l'accès à la justice en matière d'environnement, et aux annexes, faites à Aarhus le 25 juin 1998 (*Doc. Parl.*, Sénat, 2001-2002, n° 2-1235/1, p. 48); avis 35.792/2/V du 20 août 2003 sur l'avant-projet devenu le décret du 27 novembre 2003 portant assentiment à la Convention sur les polluants organiques persistants, faite à Stockholm, le 22 mai 2001, ainsi qu'à ses annexes (*Doc.*, C.R.W., 2003-2004, n° 575/1, p. 10); avis 36.170/1 du 11 décembre 2003 sur l'avant-projet de loi portant assentiment à la Convention sur la sécurité sociale entre le Royaume de Belgique et la République de Croatie, signée à Bruxelles le 31 octobre 2001 (*Doc. Parl.*, Sénat, 2004-2005, n° 957/1).
- (5) *Note 37 de l'avis cité* : Voir notamment les avis cités à la note précédente.

In dit geval wordt in artikel 47, lid 3, van het verdrag het toepassingsgebied van de bijzondere regeling omschreven en wordt duidelijk aangegeven wanneer de betrokken wijzigingen van kracht worden.

Er kan bijgevolg worden aangenomen dat het Brussels Hoofdstedelijk Parlement principieel kan worden gevraagd vooraf zijn instemming te verlenen met de betrokken wijzigingen. Overeenkomstig de hiervoor in herinnering gebrachte beginselen dient de ordonnantiegever evenwel uitdrukkelijk te bepalen dat hij instemt met die wijzigingen en moet het ontwerp dienovereenkomstig worden aangevuld.

1.2. Het voorgaande neemt niet weg dat, met toepassing van de genoemde bepalingen, wijzigingen in de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag aangenomen kunnen worden waarmee het Brussels Hoofdstedelijk Parlement niet kan instemmen.

Om het Brussels Hoofdstedelijk Parlement de mogelijkheid te bieden de regering ervan in kennis te stellen dat het niet instemt met een bepaalde wijziging (en dat het dus met betrekking tot die wijziging terugkomt op zijn voorafgaande instemming), dient het ontwerp te worden aangevuld met een bepaling die voorziet in de verplichting voor de regering om elke wijziging van de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag binnen een werkzame termijn aan het parlement mee te delen ⁽⁶⁾.

1.3. Een andere vraag die moeten worden onderzocht, betreft de bekendmaking van de wijzigingen die volgens de thans onderzochte procedure zouden worden aangebracht in de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag.

De voorafgaande instemming met zulke wijzigingen houdt geen afwijking in van de verplichting, voortvloeiend uit artikel 190 van de Grondwet, om die wijzigingen bekend te maken in het *Belgisch Staatsblad* opdat ze in het interne recht uitwerking kunnen hebben.

Artikel 190 van de Grondwet bepaalt dat alleen de wetgever bevoegd is om de vorm te bepalen waarin de wetten en de verordeningen moeten worden bekendgemaakt opdat ze verbindend worden. Volgens het Hof van Cassatie geldt die grondwetsbepaling naar analogie voor internationale akten. Het Hof heeft immers geoordeeld dat verdragen niet aan particulieren kunnen worden tegengeworpen zolang ze niet integraal zijn bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* ⁽⁷⁾.

Dat geen bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* plaatsvindt, zou enkel geen bezwaar opleveren indien het verdrag zelf de vorm had bepaald waarin die wijzigingen moeten worden bekendgemaakt ⁽⁸⁾.

Bijgevolg moeten latere wijzigingen van de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt.

2. Het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatief protocol bij dat verdrag zijn twee verschillende verdragsteksten. De instemming met elke tekst dient in twee afzonderlijke artikelen te gebeuren. Het bepaalde in artikel 2 van het ontwerp van ordonnantie moet derhalve over twee artikelen worden gespreid.

(6) Indien het parlement niet met een wijziging van de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het verdrag instemt, dient de regering zich namens het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest te verzetten tegen die wijziging.

(7) Cass., 11 december 1953, *Arr. Verbr.*, 1954, blz. 252; Cass., 19 maart 1981, *Arr. Cass.*, 1980-81, 808 en *J.T.*, 1982, 565, noot J. Verhoeven

(8) Regels uitgevaardigd door de organen van internationale instellingen kunnen immers bindend worden verklaard in het interne recht doordat ze zijn bekendgemaakt in het publicatieblad dat door die instellingen wordt uitgegeven, en wel op basis van de bedingen vervat in de desbetreffende verdragen (B. Haubert en C. Debroux, « L'application du droit international par le juge administratif », *APT*, 1998, 95).

En l'occurrence, l'article 47, paragraphe 3, de la convention définit le champ d'application du régime particulier et indique clairement quand les amendements concernés entrent en vigueur.

On peut dès lors admettre que le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale peut en principe être invité à donner un assentiment préalable aux amendements précités. Conformément aux principes rappelés ci-dessus, le législateur régional bruxellois doit cependant exprimer de manière explicite qu'il donne son assentiment à ces amendements et compléter le projet en conséquence.

1.2. Les observations ci-dessus n'enlèvent rien au fait qu'en application des dispositions précitées, il est possible que les articles 34, 38, 39 ou 40 de la convention fassent l'objet d'amendements sur lesquels le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale ne peut marquer son accord.

Pour que le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale soit en mesure de faire savoir au gouvernement qu'il refuse son assentiment à un amendement déterminé (revenant par conséquent, en ce qui concerne cet amendement sur son assentiment préalable), il y a lieu d'ajouter au projet une disposition imposant au gouvernement de communiquer tout amendement aux articles 34, 38, 39 ou 40 de la convention dans un délai utile au parlement ⁽⁶⁾.

1.3. Il faut également se pencher sur la question de la publication des amendements qui seraient apportés aux articles 34, 38, 39 ou 40 de la convention conformément à la procédure examinée ci-dessus.

L'assentiment préalable à de tels amendements n'exempte pas d'obligation de les publier au *Moniteur belge* pour qu'ils puissent produire leurs effets en droit interne, obligation qui découle de l'article 190 de la Constitution.

L'article 190 de la Constitution dispose que seul le législateur est compétent pour déterminer la forme dans laquelle les lois et règlements doivent être publiés pour acquérir un caractère obligatoire. Selon la Cour de cassation, cette disposition constitutionnelle s'applique par analogie aux actes internationaux. Elle a en effet jugé que les traités sont inopposables aux particuliers tant qu'ils n'ont pas été publiés intégralement au *Moniteur belge* ⁽⁷⁾.

Ce n'est que si la convention avait elle-même déterminé le mode de publication de ces amendements que l'absence de publication au *Moniteur belge* ne susciterait pas d'objection ⁽⁸⁾.

Par conséquent, il s'impose de publier au *Moniteur belge* les dispositions modificatives ultérieures aux articles 34, 38, 39 ou 40 de la convention.

2. La convention relative aux droits des personnes handicapées et le protocole facultatif s'y rapportant sont deux textes distincts. L'assentiment à chacun de ces textes doit être donné dans deux articles différents. La disposition énoncée à l'article 2 du projet d'ordonnance doit par conséquent être répartie dans deux articles.

(6) Si le parlement refuse son assentiment à un amendement des articles 34, 38, 39 ou 40 de la convention, il incombe au gouvernement de s'opposer à cet amendement au nom de la Région de Bruxelles-Capitale.

(7) Cass., 11 décembre 1953, *Arr. Verbr.*, 1954, p. 252; Cass., 19 mars 1981, *Arr. Cass.*, 1980-1981, p. 808 et *J.T.*, 1982, 565, note J. Verhoeven.

(8) Les règles édictées par les organes d'institutions internationales peuvent en effet être rendues obligatoires en droit interne du fait de leur publication dans le bulletin ou le journal officiel édité par ces institutions, par l'effet des clauses contenues dans les traités y relatifs (B. Haubert et C. Debroux, « L'application du droit international par le juge administratif », *A.P.T.*, 1998, 95).

De kamer was samengesteld uit

De heren M. VAN DAMME, kamervoorzitter,
 J. BAERT,
 W. VAN VAERENBERGH, staatsraden,
 M. RIGAUX, assessoren van de afdeling
 M. TISON, wetgeving,
 Mevrouw G. VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. F. VANNESTE, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. M. VAN DAMME.

De Griffier,

G. VERBERCKMOES

De Voorzitter,

M. VAN DAMME

La chambre était composée de

Messieurs M. VAN DAMME, président de chambre,
 J. BAERT,
 W. VAN VAERENBERGH, conseillers d'Etat,
 M. RIGAUX, assesseurs de la section de
 M. TISON, législation,
 Madame G. VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par M. F. VANNESTE, auditeur adjoint.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

Le Greffier,

G. VERBERCKMOES

Le Président,

M. VAN DAMME

ONTWERP VAN ORDONNANTIE**houdende instemming met :**

het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en met het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op voorstel van de Minister van Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Minister van Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen is ermee belast bij het Brussels Hoofdstedelijk Parlement het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst hierna volgt :

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007, zal volkomen gevolg hebben (*).

Artikel 3

Het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, ondertekend te New York op 30 maart 2007, zal volkomen gevolg hebben. (*)

(*) De volledige tekst van het Verdrag en van het Facultatief Protocol kan op de griffie van het Parlement geraadpleegd worden.

PROJET D'ORDONNANCE**portant assentiment à :**

la Convention relative aux droits des personnes handicapées et au Protocole facultatif se rapportant à la Convention relative aux droits des personnes handicapées, signés à New York le 30 mars 2007

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Ministre des Relations extérieures,

Après délibération,

ARRETE :

Le Ministre des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures est chargé de présenter au Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale, le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

La Convention relative aux droits des personnes handicapées, signée à New York le 30 mars 2007, sortira son plein et entier effet (*).

Article 3

Le Protocole facultatif se rapportant à la Convention relative aux droits des personnes handicapées, signé à New York le 30 mars 2007, sortira son plein et entier effet. (*)

(*) Le texte intégral de la Convention et du Protocole facultatif peut être consulté au greffe du Parlement.

Artikel 4

De wijzigingen van de artikelen 34, 38, 39 of 40 van het Verdrag, die zullen aangenomen worden met toepassing van artikel 47, lid 3, van het Verdrag, zullen volkomen gevolg hebben.

Bruxelles, le 29 janvier 2009

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Nethheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Charles PICQUE

De Minister belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen,

Guy VANHENGEL

Article 4

Les modifications des articles 34, 38, 39 ou 40 de la Convention, qui seront adoptés sur la base de l'article 47, paragraphe 3, de la Convention, sortiront leur plein et entier effet.

Brussel, 29 januari 2009

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

Le Ministre chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures,

Guy VANHENGEL